

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման ամբիոն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ. Վ. Հարությունյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 11

«14» ապրիլի 2023 թ.

ԷԻԿ/բ-015, Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն **ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ**
Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն`	041301.00.6, կառավարում /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր`	041301.01.6, կառավարում (ըստ ոլորտի) /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան`	կառավարման բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն`	Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը`	հեռակա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	հեռակա 2-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ
Դասախոս`	<u>Մարինե Ամիրաղյան</u> /անուն, ազգանուն/ Էլ. հասցե` amiraghyanm@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8.	Դասավանդման մեթոդներ
9.	Ուսումնառության մեթոդները
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14.	Գնահատում
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
14.2.	Հարցաշար
14.3.	Գնահատման չափանիշներ
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

Անձնակազմի ղեկավարում դասընթացը կարևորվում է կառավարման բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 041301.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- Ժամանակակից կազմակերպությունների օրինակներով տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն ժամանակակից մեթոդները վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- Կազմակերպության տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն համակարգերի, կադրային քաղաքականության վերլուծական կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն տեսական հիմքերը:
- Բացատրել տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն հետազոտություններ, ուսումնասիրություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն արդի փոփոխությունների համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն» դասընթացին մասնակցելու համար անհրաժեշտ են գիտելիքներ է և հմտություններ 041301.00.6, կառավարում մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող տնտեսագիտության տեսություն, կառավարում առարկաներից դասընթացներից:

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբյուրոյի:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

4.1. Գիտելիք

4.1.1. Գիտելիք և իմացություն

- Դրսևորում է կառավարման տեսությունների, գործառույթների և դրանց դասակարգման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է առաջնորդման, իշխանության և շահադրդման երևույթների և դրանց առնչվող տեսությունների գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է տնտեսագիտության ուսմունքների պատմության տեսությունների, ռազմավարական պլանավորման գործընթացի, խնդիրների, պլանավորումն ուղեկցող գործողությունների և դրանց կազմակերպման առանձնահատկությունների իմացություն:
- Ցուցաբերում է ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման հիմունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն:
- Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է մակրո և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն:

4.2 Հմտություններ

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է գնահատել միկրո և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա:
- Կարող է մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով արդյունավետ բանակցություններ վարել և մարդկանց ղեկավարել:
- Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին:
- Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթակայաներին:
- Կարող է իրականացնել ֆինանսական վերլուծություններ կառավարչական խնդիրների լուծման նպատակով, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության ֆինանսական գործունեությունը:
- Կարող է իրականացնել սպառողների, մրցակիցների և շուկայի վերլուծություններ, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության մարքեթինգային գործունեությունը:

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով:

- Կարող է մշակել տարբեր մակարդակի ռազմավարություններ:
- Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ:

4.2.2. Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
- Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները:
- Կարող է պատրաստել զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքներ:

4.2.3. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)

- Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա:
- Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին:
- Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ:
- Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու:
- Ունակ է օգտվելու նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից:

4.3. Կարողություններ

4.3.1. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

- Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անձանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին:
- Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու:
- Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:
- Ունակ է տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել կառավարման մասնագիտական գործունեության ընթացքում, մասնագիտական հետազոտության լաբորատորիաներում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և կառավարման բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/ ժամ 90	3 կրեդիտ/ ժամ 90

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	16	6
Գործնական աշխատանք		
Մեմինար պարապմունք	12	4
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	62	80
Ընդամենը	90	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	Ստուգարք	Ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային զրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդալուծիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning),

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ակտրիթների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Թեմաների⁸.

Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ծավալն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապլունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան:	2		2		10
	Հին աշխարհի և միջնադարի տնտեսագիտական ուսմունքները					
2	Մերկանտիլիզմ և ֆիզիոկրատիզմ					10
	Դասական քաղաքատնտեսության ծագումը					
3	Ադամ Սմիթի և Դավիդ Ռիկարդոյի տնտեսագիտական ուսմունքները	2		2		10
4	Մարքսյան տնտեսագիտան ուսմունք					10
5	Քեմբրիջյան և ամերիկյան տնտեսագիտական դպրոցները					10
6	Քեյնսականություն	2				10
7	Հետքեյնսյան մակրոտնտեսագիտություն					10
8	Մոնետարիզմ					10
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	6		4		80

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	История экономических учений / Под ред. В Автономова, О. Ананьина, Н. Макашевой. – М: ИНФРА-М. 2008. -784с.	
2.	Агапова И.И. История экономических учений. М., 1997. Лекция № 3 Бартенев. С.А. Экономические теории и школы. М., 1996. С. 31—40	
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	. История экономической мысли/ Под ред. В.В.Круглова, Е.В.Балахоновой. – СПб.: Питер, 2008. – 240с.	
2.	Костюк В.Н. История экономических учений. М.,1997.	
1.		
2.	http://xn--90ahkajq3b6a.xn--2000-94dygis2b.xn--plai/personal/per1-1/per06.pdf	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող Հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան	Ներկայացնել տնտեսագիտական ուսմունքների ձևավորման պատմությունը, ուսումնասիրության առարկան	2	ՊԳ1
2.	Մերկանտիլիզմի զարգացման փուլերը	Ներկայացնել մերկանտիլիզմի զարգացման փուլերը, նրանց տրամաբանությունը		ՊԳ1
3.	Ֆիզիոկրատիզմի ընդհանուր բնութագիրը	Ներկայացնել ֆիզիոկրատիզմը որպես տնտեսագիտական ուսմունք, նրա դրույթները		ՊԳ1
4	Ֆ. Քենեի տնտեսագիտական հայացքները	Ներկայացնել Քենեի տնտեսագիտական հայացքները և վերջիններիս ազդեցությունը տնտեսագիտական մտքի վրա		ՊԳ1

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5	Աղամ Մմիթը և նրա հետազոտության մեթոդաբանական	Ներկայացնել Մմիթի տնտեսագիտական ուսմունքը, դրա բովանդակությունը		ՊԳ1
6	Հարստության ստեղծման և աճի գործոնների տեսությունը	Ներկայացնել հարստության ստեղծման տեսությունը, դրա դրույթները, աճի գործոնների տեսությունը և վերջինիս բովանդակությունը:	2	ՊԳ1
7	Դավիթ Ռիկարդոն և նրա հետազոտության մեթոդաբանությունը	Ներկայացնել Ռիկարդոյի տնտեսագիտական ուսմունքը, դրա բովանդակությունը		ՊԳ1
8	Արժեքի և փողի տեսությունը	Ներկայացնել արժեքի և փողի տեսությունները, նրանց տրամաբանությունն ու քննադատությունը		ՊԳ1
9	Մարքսյան տնտեսագիտական ուսմունքը	Ներկայացնել Մարքսյան տնտեսագիտական ուսմունքը, դրա դրույթները, քննադատությունը, կիրառությունը		ՊԳ1
10	Քեմբրիջյան դպրոցը: Ա. Մարշալի տնտեսագիտական տեսությունը	Ներկայացնել Քեմբրիջյան նդպրոցը վերջինիս տեսական հիմքը, ուղղվածությունը, Մարշալի տնտեսագիտական տեսությունը, նրա բովանդակությունը	2	ՊԳ1
11	Ամերիկյան դպրոցը: Ջ. Բ. Կլարկ	Ներկայացնել Ամերիկյան Դպրոցը, վերջինիս տեսական հիմքը, ուղղվածությունը		ՊԳ1
12	Ջ. Մ. Քեյնսը՝ որպես տնտեսագիտության նոր ուղղության հիմնադիր	Ներկայացնել Քեյնս մտածողին և գիտնականին, ներկայացնել նորա տնտեսագիտական ուսմունքը և վերջինիս կարևորությունը		ՊԳ1
13	Մոնետարիզմի էությունը	Ներկայացնել մոնետարիզմի ձևաբանական պատմությունը, ներկայացնել նրա էությունը և դրույթները		ՊԳ1
14	Մոնետարիզմի հիմնական դրույթները	Ներկայացնել մոնետարիզմի հիմնական ուղղությունները , տալ վերջիններիս վերլուծությունը	2	ՊԳ1, ԼԳ1

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող Հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուցման ձևը	Գրականություն 10
-----	------	-----------------------	-----------	--------------	---------------------

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան	Ներկայացնել տնտեսագիտական ուսմունքների ձևավորման պատմությունը, ուսումնասիրության առարկան	2	բանավոր	ՊԳ1
2.	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության հետազոտության մեթոդաբանությունը և դրա առանձնահատկությունները	Ներկայացնել ՏՈՒՊ հետազոտության մեթոդաբանությունը, նրա հատկանշական կողմերը		բանավոր	ՊԳ1
3	Տնտեսագիտական հայացքները հին Ասիայում և անտիկ աշխարհում	Ներկայացնել Ասիայի և անտիկ աշխարհի տնտեսագիտական հայացքները, վերջիններիս տարբերությունները քննարկելով		բանավոր	ՊԳ1
4	Միջնադարյան տնտեսագիտական գաղափարների ձևավորման առանձնահատկությունները տարբեր երկրներում	Ներկայացնել միջնադարյան տնտեսական գաղափարները և վերջիններիս զարգացման օրինակները տարբեր երկրներում		բանավոր	ՊԳ1
5	Մերկանտիլիզմի էությունը և պատմական նշանակությունը	Ներկայացնել մերկանտիլիզմի ձևավորման պատմությունը, նրա էությունն ու կարևորությունը		բանավոր	ՊԳ1
6	Մերկանտիլիզմի զարգացման փուլերը	Ներկայացնել մերկանտիլիզմի զարգացման փուլերը, նրանց տրամաբանությունը:		բանավոր	ՊԳ1
7	Ֆիզիոկրատիզմի ընդհանուր բնութագիրը	Ներկայացնել ֆիզիոկրատիզմը որպես տնտեսագիտական ուսմունք, նրա դրույթները		բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
8	Ֆ. Քենեի տնտեսագիտական հայացքները	Ներկայացնել Քենեի տնտեսագիտական հայացքները և վերջիններիս ազդեցությունը տնտեսագիտական մտքի վրա	2	բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
9	Ադամ Սմիթը և նրա հետազոտության մեթոդոլոգիան	Ներկայացնել Սմիթի տնտեսագիտական ուսմունքը, դրա բովանդակությունը		բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
10	Հարստության ստեղծման և աճի գործոնների տեսությունը	Ներկայացնել հարստության ստեղծման տեսությունը, դրա դրույթները, աճի գործոնների տեսությունը և վերջինիս բովանդակությունը		բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
11	Դավիթ Ռիկարդոն և նրա հետազոտության մեթոդաբանությունը	Ներկայացնել Ռիկարդոյի տնտեսագիտական ուսմունքը, դրա բովանդակությունը		բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
12	Արժեքի և փողի տեսությունը	Ներկայացնել արժեքի և փողի տեսությունները, նրանց տրամաբանությունն ու քննադատությունը		բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
13	Արժեքի և փողի տեսությունը	Ներկայացնել արժեքի և փողի տեսությունները, նրանց տրամաբանությունն ու քննադատությունը		Բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
14	Մարքսյան տնտեսագիտական	Ներկայացնել Մարքսյան տնտեսագիտական ուսմունքը, դրա դրույթները, քննադատությունը, կիրառությունը		Բանավոր	ՊԳ1, ԼԳ1

	ուսմունքը				
--	-----------	--	--	--	--

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան	<u>Ուեբերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
2.	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության հետազոտության մեթոդաբանությունը և դրա առանձնահատկությունները:	Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության հետազոտության մեթոդաբանությունը և դրա առանձնահատկությունները:	<u>Ուեբերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Տնտեսագիտական հայացքները հին Ասիայում և անտիկ աշխարհում	Տնտեսագիտական հայացքները հին Ասիայում և անտիկ աշխարհում	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
4	Միջնադարյան տնտեսագիտական գաղափարների ձևավորման առանձնահատկությունները տարբեր երկրներում	Միջնադարյան տնտեսագիտական գաղափարների ձևավորման առանձնահատկությունները տարբեր երկրներում	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
5	Մերկանտիլիզմի էությունը և պատմական նշանակությունը	Մերկանտիլիզմի էությունը և պատմական նշանակությունը	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
6	Մերկանտիլիզմի զարգացման փուլերը:	Մերկանտիլիզմի զարգացման փուլերը:	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
7	Մերկանտիլիզմը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում :	Մերկանտիլիզմը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում :	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
8	Մերկանտիլիզմը հայ իրականության մեջ	Մերկանտիլիզմը հայ իրականության մեջ	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1, ԼԳ1
9	Մերկանտիլիզմը հայ իրականության մեջ	Մերկանտիլիզմը հայ իրականության մեջ	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
10	Ֆիզիոկրատիզմի ընդհանուր բնութագիրը:	Ֆիզիոկրատիզմի ընդհանուր բնութագիրը:	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
11	Ֆ. Քենեի տնտեսագիտական հայացքները	Ֆ. Քենեի տնտեսագիտական հայացքները:	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
12	Ֆիզիոկրատական հայացքների հետագա զարգացումը Ա. Թյուրգոյի կողմից:	Ֆիզիոկրատական հայացքների հետագա զարգացումը Ա. Թյուրգոյի կողմից:	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
13	Դասական քաղաքատնտեսության ծագման	Դասական քաղաքատնտեսության ծագման	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
14	Դասական դպրոցի ծագումը Ֆրանսիայում: Պ. Բուազիլբեր	Դասական դպրոցի ծագումը Ֆրանսիայում: Պ. Բուազիլբեր	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
15	Ադամ Սմիթը և նրա հետազոտության մեթոդոլոգիան	Ադամ Սմիթը և նրա հետազոտության մեթոդոլոգիան	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1
16	Դավիթ Ռիկարդոն և նրա հետազոտության մեթոդաբանությունը:	Դավիթ Ռիկարդոն և նրա հետազոտության մեթոդաբանությունը:	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	Գրավոր	ՊԳ1

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. **Գնահատում**

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

14.1. **Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝**

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. **Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.**

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

14.3. **Գնահատման չափանիշները¹⁶.**

- Տեսական գիտելիքները ստուգում:
- Գործնական աշխատանքները ստուգվում են 4 պատասխանով:
- Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում են 1 աշխատանք մեկ կիսամյակի համար:

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

041301.00.6, կառավարում

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

041301.01.6, կառավարման բակալավր

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

կառավարման բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-015 – Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	10	Դասախոսություն	6
			Սեմինար	4
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	<p>14.4. Դասընթացի նպատակն է.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: ▪ Ժամանակակից կազմակերպությունների օրինակներով տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ Տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն ժամանանակից մեթոդները վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից: ▪ Կազմակերպության տնտեսագիտության ուսմունքների պատմություն համակարգերի, կադրային քաղաքականության վերլուծական կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <p>4.1.1. Գիտելիք և իմացություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դրսևորում է կառավարման տեսությունների, գործառույթների և 			

դրանց դասակարգման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:

- Դրսևորում է առաջնորդման, իշխանության և շահադրման երևույթների և դրանց առնչվող տեսությունների գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է ռազմավարական կառավարման տեսությունների, ռազմավարական պլանավորման գործընթացի, խնդիրների, պլանավորումն ուղեկցող գործողությունների և դրանց կազմակերպման առանձնահատկությունների իմացություն:
- Ցուցաբերում է ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման հիմունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն:
- Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն:

4.2 Հմտություններ

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա:
- Կարող է մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով արդյունավետ բանակցություններ վարել և մարդկանց ղեկավարել:
- Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին:
- Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին:
- Կարող է իրականացնել ֆինանսական վերլուծություններ կառավարչական խնդիրների լուծման նպատակով, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության ֆինանսական գործունեությունը:
- Կարող է իրականացնել սպառողների, մրցակիցների և շուկայի վերլուծություններ, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության մարքեթինգային գործունեությունը:

	<ul style="list-style-type: none"> • Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով: • Կարող է մշակել տարբեր մակարդակի ռազմավարություններ: • Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ: <p>4.2.2. Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից: • Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները: • Կարող է պատրաստել զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքներ: <p>4.2.4. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա: • Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին: • Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ: • Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու: • Ունակ է օգտվելու նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից: <p>4.3. Կարողություններ</p> <p>4.3.1. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անձանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին: • Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու: <ul style="list-style-type: none"> • Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից: • Ունակ է տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու:
Դասընթացի	<ol style="list-style-type: none"> 1. Տնտեսագիտական ուսմունքների պատմության առարկան: 2. Հին աշխարհի և միջնադարի տնտեսագիտական

<p>բովանդակությունը</p>	<p>ուսմունքները*</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Մերկանտիլիզմ և ֆիզիոկրատիզմ 4. Դասական քաղաքատնտեսության ծագումը 5. Ադամ Սմիթի և Դավիդ Ռիկարդոյի տնտեսագիտական ուսմունքները 6. Մարքայան տնտեսագիտան ուսմունք 7. Քեմբրիջյան և ամերիկյան տնտեսագիտակն դպրոցները* 8. Քեյնսականություն 9. Հետքեյնսյան մակրոտնտեսագիտություն* 10. Մոնետարիզմ*Աշխատանքային թիմի ստեղծման հիմքերը
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատման գործընթացն իրականացվում է ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգով:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. История экономических учений / Под ред. В Автономова, О. Ананьина, Н. Макашевой. – М: ИНФРА-М. 2008. -784с. 2. Агапова И.И. История экономических учений. М., 1997. Лекция № 3. <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Холопов А.В. История экономических учений: учебное пособие. –М.: Эксмо, 2008. – 448с. 2. Худокормов А.Г. История экономических учений (современный этап). М., 1998.